

2 ยาเสพติดกลับมาเบ่งบาน เพราะการเมืองอ่อนแอ

ยาเสพติดกลับมาระบาดหนักอีกครั้งในปี 2551 จำนวนคดีเกี่ยวกับยาเสพติดที่ตำรวจจับได้ในปี 2551 ทยานสูงขึ้นถึง 203,728 คดี¹ ที่น่าตกใจคืออายุของผู้ใช้ยาเสพติดลดลงเรื่อยๆ ดังผลการสำรวจสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทย ในกลุ่มประชากรระดับครัวเรือนทั่วประเทศ จำนวน 40,000 คน ช่วงปี 2550-ต้นปี 2551 พบว่ายาบ้าเข้าถึงเด็กและเยาวชนทั่วประเทศง่ายที่สุด โดยพื้นที่กรุงเทพฯ มีความหลากหลายของการเสพยามากที่สุด

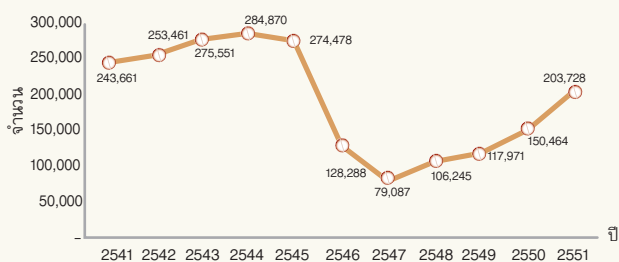
ประเทศไทยกับปัญหาเสพติด

ประเทศไทยเผชิญกับปัญหาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในแง่ของการเป็นพื้นที่ลำเลียงหรือเป็นทางผ่านของยาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้านไปสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก ขณะเดียวกัน ก็เผชิญกับปัญหาเสพติดในระดับประชากรกลุ่มต่างๆ ภายในประเทศ และทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ และจุดเปลี่ยนที่สำคัญของประเทศไทยในเรื่องยาเสพติดก็คือ การประกาศนโยบายปราบปรามยาเสพติดอย่างเด็ดขาดในสมัยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร หรือที่รู้จักในชื่อ

‘สงครามกับยาเสพติด’ ด้วยการใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดกับผู้ค้ายาเสพติด ภายในเวลา 3 เดือน (1 กุมภาพันธ์-30 เมษายน 2546) เนื่องจากถือว่ายาเสพติดเป็นภัยคุกคามต่อสังคม และเป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่สร้างผลกระทบในวงกว้าง

การดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดอย่างเด็ดขาดส่งผลจำนวนยาบ้าที่จับกุมได้ลดลงอย่างรวดเร็ว จากสถิติจำนวนยาบ้าที่จับกุมได้ทั่วประเทศเกือบ 96 ล้านเม็ด ในปี 2545 ลดลงกว่า 25% ในปี 2546 (71 ล้านเม็ด) และลดลงอีกกว่าร้อยละ 56 ในปี 2547 (ประมาณ 31 ล้านเม็ด) จนเหลือประมาณ 13 ล้านเม็ด ในช่วงปลายปี 2549 ต่อ ปี 2550² สอดคล้องกับสถิติจำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในปี 2546 ลดลงกว่าปี 2545 ถึง 53% แต่จำนวนคดีก็กลับมาพุ่งสูงขึ้นใน พ.ศ.2548³ และใน พ.ศ.2551 ก็แตะใกล้สถิติเดิมคือ สูงมากกว่า 2 แสนคดีต่อปี เหมือนในช่วง พ.ศ.2541-2545 (ดูรูป 1) จึงไม่น่าแปลกใจว่า สถานการณ์ตลอดปี 2551 ต่อ ปี 2552 สะท้อนว่า สถานการณ์การระบาดของยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้า กลับมาระบาดหนักอีกครั้งหนึ่ง

รูป 1 จำนวนคดียาเสพติด พ.ศ.2541-2551

ที่มา: กุลภา วจนสารและกฤตยา อาชวนิจกุล, 2551. (คำนวณจากสถิติคดีอาญา 5 กลุ่มตำรวจอาชญาบัตร. ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. <http://statistic.ftp.police.go.th/dn_main.htm>)

ยาเสพติดเบ้งบาน เพราะการเมืองอ่อนแอ

สภาพการเมืองที่เกิดขึ้นหลังรัฐประหาร และต่อเนื่องมาจนได้รัฐบาลเลือกตั้งปลายปี 2550 จนถึงปัจจุบัน ที่ทหารและตำรวจต้องรับมือกับความวุ่นวายของการประท้วงทางการเมืองทั้งในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่หลายจังหวัด ส่งผลให้เกิดสภาพสูญญากาศทางการปราบปรามยาเสพติด โดยจำนวนสถิติคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดก็เริ่มพุ่งสูงขึ้นตั้งแต่ ปี 2549 ดังกล่าวแล้วติดตามมาด้วยตลอดปี 2551 ข่าวคราวการจับกุมยาเสพติดทุกประเภทของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วประเทศไทยปรากฏเป็นข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์ไม่เว้นแต่ละวัน (ดูตาราง 1) และสะท้อนว่ายาเสพติดได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้คนในแวดวงที่นำวิกฤตกังวลมากยิ่งขึ้น อาทิ เด็กนักเรียนหญิงชั้น ม.3 ตั้งแก๊งค้ายาบ้า พระภิกษุถูกจับข้อหาค้ายาบ้าคาถาภูมิจิต เด็กนักเรียนชั้นมัธยมปลายและนักเรียนอาชีวะในหลายจังหวัดจำหน่ายและติดยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

ตาราง 1 จำนวนคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งหมด ระหว่างปี 2548-2551

ปีงบประมาณ	จำนวนคดี
2548	6,323
2549	8,227
2550	9,733
2551	11,671

ที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

ต้นปี 2551 พล.ต.ต.อุดม รักษาศิลธรรม รองผู้บัญชาการปราบปรามยาเสพติด (รอง ผบช.ปส.) ระบุว่า ในช่วงเทศกาลที่มีผู้คนเดินทางพลุกพล่าน พ่อค้ายาเสพติดจะอาศัยช่วงเวลาดังกล่าวลักลอบขนยาเสพติด เพราะมีโอกาสเล็ดลอดสายตาของเจ้าหน้าที่ได้ง่าย⁴ พอถึงเดือนตุลาคม 2551 พล.ต.ต.อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์ ผบก.ภ.จ.เชียงราย ให้ข้อมูลที่น่าตกใจว่าขณะนี้ มีโรงงานยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้า ตั้งอยู่รอบชายแดนจังหวัดเชียงรายประมาณ 53 โรงงาน เพื่อเร่งผลิตยาบ้าส่งเข้ามาขายในประเทศ โดยคาดว่าจะมีการลักลอบส่งเข้ามาอย่างต่อเนื่อง⁵

ไม่เพียงเท่านั้น ราคาซื้อขายของยาบ้าก็สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการปราบปรามยาเสพติดของภาครัฐได้เป็นอย่างดี โดย พ.ต.อ.ดุขุฎี อารยวุฒิ รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือดีเอสไอ เปิดเผยว่า การปราบปรามยาบ้าได้ผลหรือไม่ให้ดูที่ราคา ในช่วงรัฐบาลประกาศทำสงครามกับยาเสพติดเมื่อ 3-4 ปีก่อน ยาบ้ามีราคาเม็ดละ 300-400 บาท จากราคาดันทุนที่แหล่งผลิตเพียง 40 บาท แต่ปัจจุบันการซื้อขายยาบ้าอยู่ที่ราคาเม็ดละ 100-120 บาทเท่านั้น จากราคาดันทุนที่ออกจากแหล่งผลิตเม็ดละ 30-40 บาท⁶

คำเตือนเรื่องยาเสพติดว่ามีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นก็ดูจะไร้พลัง จนกระทั่งสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ออกมาเปิดเผยว่าผลการเก็บข้อมูลเรื่องสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทย ในกลุ่มประชากรระดับครัวเรือนทั่วประเทศจำนวน 40,000 คน ช่วงปี 2550-ต้นปี 2551 พบว่ายาบ้าเข้าถึงเด็กและเยาวชนทั่วประเทศง่ายที่สุด โดยพื้นที่กรุงเทพมหานครมีความหลากหลายของการเสพยามากที่สุด ขณะที่การแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนของรัฐบาลกลับอ่อนแอ เพราะมัวแต่แก้ปัญหาทางการเมือง⁷

สอดคล้องกับการประเมินผลการปฏิบัติการรวมพลังประชาไทย พันภัยยาเสพติด ในช่วง 3 เดือน คือ 1 เมษายน-30 มิถุนายน 2551 ในพื้นที่ 33 จังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งพบว่าโครงสร้างของปัญหาเสพติดกำลังปรับเปลี่ยนรูปแบบในลักษณะ “ลดขนาด-เพิ่มความรุนแรง” นั่นคือมีแหล่งมั่วสุ่มลดลง แต่สถานการณ์มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น โดยตัวแปรสำคัญที่ทำให้การแก้ไขปัญหาเสพติดไม่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและจริงจังในเชิงยุทธศาสตร์ก็คือ การขาดเสถียรภาพทางการเมืองที่กำลังเกิดขึ้น⁸

นาวาอากาศตรี นายแพทย์บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์ กล่าวถึงสถานการณ์ยาเสพติดว่าจากการประมาณการในปี 2551 มีผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดประมาณกว่า 5 แสนคน ในจำนวนนี้กว่าร้อยละ 70 หรือประมาณ 3-4 แสนคน เป็นผู้เสพยาติดยาใหม่ โดยมีการใช้ยาบ้ามากที่สุด⁹

ขณะเดียวกัน นายแพทย์วดีวัน บำรุงชีพ จิตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสุราและยาเสพติด โรงพยาบาลนารมย์ โรงพยาบาลเอกชนเฉพาะทางด้านจิตเวช เปิดเผยว่าปัญหาเสพติดจะรุนแรงขึ้นเนื่องจากมีสัญญาณอันตราย 7 ประการคือ¹⁰

- (1) สภาพเศรษฐกิจย่ำแย่ คนว่างงานไม่มีอาชีพ ทำให้หันมาขายยาเสพติด
- (2) ยาเสพติดมีราคาถูก และหาซื้อได้ง่าย
- (3) สังคมวัยรุ่นและคนปัจจุบันมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดว่าเป็นเรื่องธรรมดา
- (4) การตลาดที่แยบยลของผู้ค้า อาจใช้ศัพท์เรียกชื่อเพื่อดึงดูดใจ
- (5) สภาพสังคมทำให้การเลี้ยงลูกผิดวิธีหรือไม่มีเวลา
- (6) ผลจากการเลี้ยงดูผิดวิธีทำให้เด็กขาดการควบคุมตัวเอง อดทนรอคอยไม่เป็น ทำให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้ง่าย
- (7) การปราบปรามที่ไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อย

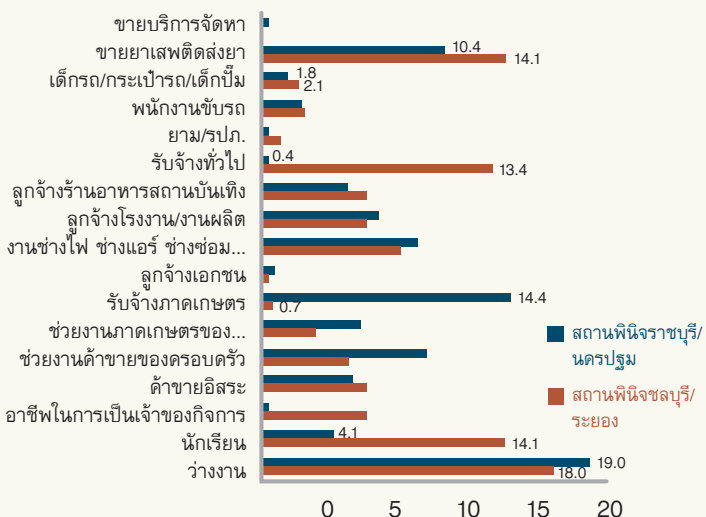
เด็กไทยยังไม่พ้นภัยยาเสพติด

ในช่วง ปี 2551 แม้รัฐบาลโดย พล.ต.อ.โกวิท วัฒนะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดด้วย จะให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยการออกคำสั่งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ 8/2551 โดยเปิดแผนปฏิบัติการ “90 วันพ้นภัยยาเสพติด” ระหว่าง 3 พฤศจิกายน 2551-31 มกราคม 2552 แต่ดูเหมือนว่าจะไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ มากนักกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่รุนแรงขึ้น

ช่วงปลายปี 2551 ปัญหายาเสพติดเริ่มทวีความรุนแรงอย่างเห็นได้ชัด หลายหน่วยงานโดยเฉพาะสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือ ปปส. ออกมาเปิดเผยข้อมูลชัดเจนว่าปัญหายาเสพติดในปี 2551 ยังคงทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน 2551 สามารถจับกุมคดียาเสพติดได้ทั้งสิ้น 62,409 คดี ผู้ต้องหา 67,185 คน พื้นที่แพร่ระบาดที่ต้องจับตา คือ กรุงเทพฯ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายที่ควรเฝ้าระวัง ได้แก่ กลุ่มเยาวชน อายุ 15-24 ปี กลุ่มว่างงาน และรับจ้าง ซึ่งสถิติการจับกุมที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องชี้ชัดว่ายาเสพติดระบาดรุนแรงขึ้น และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นต่อไปจนน่าเป็นห่วง

ขณะที่ นางสาวรณี คำมัน รองเลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ออกมาเปิดเผยถึงภาวะสังคมในช่วงไตรมาส 3 ของปี 2551 ว่ามติดิต้านยาเสพติดเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนถึงร้อยละ 43 โดยพบว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติดลดลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้เป็นคดียาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าถึงร้อยละ 66¹²

รูป 2 การประกอบอาชีพของเด็กและเยาวชนก่อนถูกจับกุม

ที่มา: สถาบันวิจัยสังคม (หน่วยวิจัยยาเสพติดและผลกระทบทางสังคม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551.. สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมและเยาวชน. [http://www.abacpoll.au.edu/acsan_thai/index.html]

สอดคล้องกับการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เพื่อติดตามสถานการณ์ยาเสพติด (ปี 2546-2551) พบว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดเริ่มกลับมาสร้างปัญหาอีกครั้ง โดยสามารถหาซื้อได้ง่ายกว่าเดิม และแพร่ระบาดเข้าสู่สถานศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 22.5 เป็นร้อยละ 34 ในปี 2551¹³

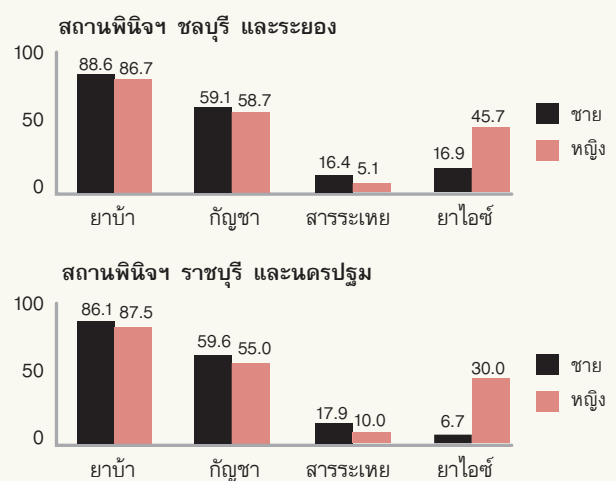
ทั้งนี้ จากข้อมูลของกลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักงานพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน พบว่าคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในฐานะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2551 เกี่ยวข้องกับยาบ้ามากที่สุดคือ 5,900 คน จากคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทุกประเภทจำนวน 10,208 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 58 โดยคดียาบ้ามีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นเป็นอันดับหนึ่งของทุกเดือน¹⁴

ขณะที่ข่าวจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ก็สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ยาเสพติดได้เป็นอย่างดี เมื่อนายปานชัย บวรรัตนปราน ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบฯ ประกาศเคอร์ฟิวห้ามเด็กหรือเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ออกนอกบ้านตามลำพัง หลังเวลา 22.00 น. หลังพบว่ายาบ้าระบาดหนัก¹⁵

พล.ต.อ.พัชรวาท วงษ์สุวรรณ ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สรุปตัวเลขคดีอาชญากรรมตลอดทั้งปี 2551 ว่าจำนวนคดีลดลงทุกประเภท ยกเว้นคดีอาวุธปืนและยาเสพติดที่กลับเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน

หลังรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ประกาศทำสงครามกับยาเสพติดจนทำให้มีผู้เสียชีวิตกว่า 2,500 ศพ ระหว่างปี 2546-2547 และกลายเป็นประเด็นอื้อฉาวด้านสิทธิมนุษยชนในระดับโลก งานวิจัยของ น.ส. มโนรัตน์ ศุภรสัทสรังสี นักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระบุชัดเจนว่าสถานการณ์วิกฤตยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้าในสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงกลุ่มเป้าหมายของการแพร่ระบาดไปสู่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาอย่างชัดเจน รวมทั้งเปลี่ยนจาก

รูป 3 สัดส่วนการใช้สารเสพติดที่แพร่หลายมากที่สุด 4 ชนิดแยกตามเพศ

หรือ “น้ำแข็ง” หรือ “สเก็ต” ที่วัยรุ่นถือว่าเป็นยาเสพติดไฮโซ เยาวชนหญิงนิยมมากกว่า เยาวชนชาย (ดูรูป 2 และ 3)

ทั้งนี้หากพิจารณาลักษณะของผู้เข้ามาบำบัดรักษายาเสพติด ข้อมูลจากสถาบันธัญญารักษ์ ซึ่งเป็นศูนย์บำบัดรักษาเสพติดของรัฐ 1 ใน 5 แห่งทั่วประเทศ แสดงให้เห็นลักษณะของผู้เข้ามาบำบัดว่า ในระหว่างปี 2546-2550 ผู้เข้ามาบำบัดรักษาเสพติดมากกว่า 80% เป็นผู้ชาย (รูป 4) และส่วนใหญ่ของผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ว่างงาน (ตาราง 2) ดังนั้น วิกฤตเศรษฐกิจที่แสดงปัญหารุนแรงเพิ่มมากขึ้นในปี 2552 คือเพียงระยะเวลา 2 เดือนแรกของปี ก็มีการเลิกจ้างงานมากกว่าหนึ่งแสนคนแล้ว อาจส่งผลให้ผู้ตกงานจำนวนหนึ่งหันเข้าหาเสพติดได้

การแพร่ระบาดของยาเสพติดประเภทอื่นไปสู่การแพร่ระบาดของยาบ้า โดยสถานศึกษาเป็นทั้งสถานที่เสพ และซื้อขาย โดยนักเรียนผู้เสพจะพัฒนาเป็นนักค้ารายย่อย และนักเรียนหญิงจะเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องทั้งในฐานะผู้เสพ ผู้ติดยา และผู้ค้า อีกทั้งยังมีอายุลดน้อยลงเรื่อย ๆ¹⁶

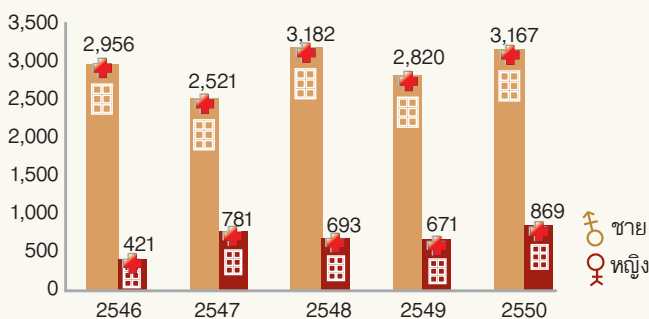
ดังผลงานวิจัยของหน่วยวิจัยยาเสพติดและผลกระทบทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ศึกษาสถานการณ์ปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานพินิจเด็กและเยาวชน 4 จังหวัด¹⁷ พบว่า เป็นกลุ่มเยาวชนที่ว่างงานสูงสุด รองลงมาที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกันคือ เยาวชนที่มีอาชีพรับจ้างในภาคเกษตร เยาวชนที่เคยขายยามาก่อน และเยาวชนที่ยังเรียนหนังสืออยู่ โดยยาบ้าเป็นสารเสพติดฮิตที่สุด รองลงมาคือกัญชา ตามมาติดๆ ด้วยยาเสพติดชนิดใหม่ที่เรียกว่า “ยาไอซ์”

ตาราง 2 แสดงจำนวนผู้เข้าบำบัดรักษาเสพติดในสถาบันธัญญารักษ์ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	2546	2547	2548	2549	2550
รับจ้าง	851	1,348	1,654	1,400	1,122
ค้าขาย	283	282	298	366	442
ข้าราชการ	97	119	143	111	147
นักเรียน-นักศึกษา	237	67	62	25	48
กสิกรรม	110	108	134	87	101
ประมง	1	3	1	5	2
ว่างงาน	1,601	1,273	1,496	1,390	1,606
อื่นๆ	64	68	66	107	564
ไม่ระบุ	133	33	21	0	4
รวม	3,377	3,302	3,875	3,491	4,036

ที่มา: สถาบันธัญญารักษ์. (<http://www.thanyarak.go.th>)

รูป 4 จำนวนผู้ป่วยที่เข้าบำบัดในสถาบันธัญญารักษ์ พ.ศ.2546-2550

ที่มา: สถาบันธัญญารักษ์. (<http://www.thanyarak.go.th>)

ทั้งเด็กไทยและสังคมไทย จะก้าวต่อไปอย่างไรในสถานการณ์ยาเสพติดที่ระบาดรุนแรงจนสร้างผลกระทบในทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งสุขภาพร่างกาย ครอบครัว ระบบเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศชาติ ในท่ามกลางวิกฤตการณ์เมืองที่ยังไม่คลี่คลาย แต่กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปราบปรามยาเสพติดของภาครัฐตกอยู่ในภาวะย่ำแย่อยู่กับที่มานานกว่า 2 ปี เช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน **ชัดเจนว่านโยบายด้านการป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าสู่วงจรยาเสพติด คือตั้งแต่ใช้ยา ติดยา และค้าขาย ยังเป็นจุดอ่อน และจุดไหวของนโยบายรัฐบาลอย่างยิ่ง**